

[वृषसारसंग्रहे कल्पनिर्णयो नामैकविंशतिमोऽध्यायः]

विगतराग उवाच ।

अहो मतिमतां श्रेष्ठ अहो धर्मभृतां वर ।

अहो दम शमः सत्य अहो यज्ञ अहो तपः ॥ २१।१॥

अनेनामृतवाक्येन विस्मयो मे परो गतः ।

प्रीतोऽस्मि च तपाधारज्ञानाद्भुतरसेन च ॥ २१।२॥

किं ददामि वरं ब्रूहि दातास्मि तव चेप्सितम् ।

एतच्छ्रुत्वा ततस्तेन प्रत्युवाच शुभां गिरम् ॥ २१।३॥

[अनर्थयज्ञ उवाच ।]

को भवान्वरदश्रेष्ठ देवदानवराक्षसाः ।

अथवा भगवान्विष्णुर्मम जिज्ञासुरागतः ॥ २१।४॥

व्यक्तं त्वां पुरुषश्रेष्ठ जानामि पुरुषोत्तम ।

रूपं दर्शय गोविन्द यद्यस्ति तपसः फलम् ॥ २१।५॥

ततस्तु पुण्डरीकाक्षो दर्शयामास स्वां तनुम् ।

शङ्खचक्रगदापाणिः पीताम्बरधरो हरिः ॥ २१।६॥

अनर्थयज्ञस्तं दृष्ट्वा विस्मयं परमं गतः ।

प्रहर्षमतुलं लब्ध्वा अश्रुपूर्णाकुलेक्षणः ॥ २१।७॥

वेपमानस्वरेणात्र उवाच च जनार्दनम् ।

अद्य मे सफलं जन्म अद्य मे सफलं तपः ॥ २१।८॥

नमो नमस्तेऽस्तु जनादिसम्भवे

नमो नमस्तेऽस्तु च विश्वरूपिणे ।

नमो नमस्तेऽस्तु जनाभिसम्भवे

नमो नमस्तेऽस्तु पितामहोद्भवे ॥ २१।९॥

नमो नमस्तेऽस्तु सहस्रशीर्षिणे

नमो नमस्तेऽस्तु सहस्रचक्षुषे ।

नमो नमस्तेऽस्तु सहस्रलिङ्गिने

नमो नमस्तेऽस्तु सहस्रवक्षसे ॥ २१।१०॥

1a मतिमतां] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; मतिमना E^N 1b वर] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K$; वरः $N_{45}^C E^N$ 1c दम शमः] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K$; दमः शमः $N_{02}^C E^N$ 2c प्रीतोऽस्मि च] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; $\{प्र\} \times \times$ च N_{94}^C 2d भूत°] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; °भूत° E^N 3b चेप्सितम्] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; चेप्सितम् N_{45}^C 3d शुभां गिरम्] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; शुभाङ्गिराम् E^N 4a भवान्] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; भगवान् N_{94}^{Cac} • वरद श्रेष्ठ] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; वरदः श्रेष्ठः E^N 4b °राक्षसाः] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; °राक्षसः E^N 5a व्यक्तं त्वां] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K$; व्यक्तत्वं $N_{02}^C E^N$ • °श्रेष्ठ] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; °श्रेष्ठः E^N 5b पुरुषोत्तम] $N_{45}^C N_{82}^K$; $\{पु\} \times \times$ त्तम N_{94}^C , पुरुषोत्तम N_{02}^C , पुरुषोत्तमः E^N 5c रूपं दर्शय गोविन्द] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; $\times \times \times \times \times$ विन्द N_{02}^C 7c लब्ध्वा] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; लब्ध N_{02}^C 8ab वेपमानस्वरेणात्र उवाच च जनार्दनम्] $N_{45}^C N_{82}^K$; वेपमान $\times \times \times \times \times$ च च जनार्दनम् N_{94}^C ; वेपमान $\times \times \times \times \times$ उ $\times \times \times \times \times \times$ N_{02}^C , वेपमानस्वरेणार्त उवाच च जनार्दनम् E^N 8c अद्य मे सफलं जन्म] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; $\{अद्य\} \times \times \times \times \{जन्म\}$ N_{02}^C 9 omitted in N_{45}^C 9b नमस्ते] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; नमस्तु N_{82}^{Kac} 9c omitted in N_{82}^K 10a omitted in N_{45}^C 10a °शीर्षिणे] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; °शीर्षिणे N_{02}^C 10b omitted in N_{45}^C 10c omitted in N_{45}^C

नमो नमस्ते ऽस्तु सहस्रमूर्तये
 नमो नमस्ते ऽस्तु सहस्रबाहवे ।
 नमो नमस्ते ऽस्तु सहस्रवक्त्रिणे
 नमो नमस्ते ऽस्तु सहस्रमायिने ॥ २१।११॥
 नमो नमस्ते ऽस्तु वराहरूपिणे
 नमो नमस्ते ऽस्तु महीसमुद्धूते ।
 नमो नमस्ते ऽस्तु च भूतसृष्टिने
 नमो नमस्ते चतुराश्रमाश्रये ॥ २१।१२॥
 नमो नमस्ते नरसिंहरूपिणे
 नमो नमस्ते दितिजोरदारिणे ।
 नमो नमस्ते ऽसुरचक्रसूदने
 नमो नमस्ते ऽसुरदर्पनाशने ॥ २१।१३॥
 नमो नमस्ते दितिपुत्रदामने
 नमो नमस्ते बलियज्ञसूदने ।
 नमो नमस्ते ऽस्तु षडर्धविक्रमे
 नमो नमस्ते त्रिदशार्तिनाशने ॥ २१।१४॥
 नमो नमस्ते ऽस्तु अनन्त अच्युते
 नमो नमस्ते जगदार्तिनाशने ।
 नमो नमस्ते मधुकैटनाशने
 ! नमो नमस्ते ऽस्तु त्रिलोकबान्धवे ॥ २१।१५॥
 नमो नमस्ते त्रिदशाभिनन्दने
 नमो नमस्ते ऽस्तु च दिव्यचक्षुषे ।
 नमो नमस्ते ऽस्तु भवान्तपारगे
 नमो नमस्ते ऽस्तु त्रिलोकपूजिते ॥ २१।१६॥
 नमो नमस्ते ऽस्तु गदाग्रपाणये
 नमो नमस्ते वरचक्रपाणये ।
 नमो नमस्ते ऽस्तु च शङ्खपाणये
 नमो नमस्ते ऽस्तु च कम्बुपाणये ॥ २१।१७॥
 नमो नमस्ते ऽस्तु जलौघशायिने
 नमो नमस्ते हरमर्दरूपिणे ।
 नमो नमस्ते खगराजकेतवे

10 omitted in N_{94}^C 11c °वक्त्रिणे] $N_{94}^C E^N$; °चक्रिणे $N_{45}^C N_{02}^C$, °वक्त्रिणे N_{82}^K 11 omitted in N_{94}^C 12a omitted in N_{94}^C 12c °सृष्टिने] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; °सृ × × N_{94}^C 12d नमस्ते] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; नमस्ते स्तु $N_{02}^C N_{82}^K$ • °श्रये] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; °श्रमे N_{45}^C 13b नमो नमस्ते दितिजोरदारिणे] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C E^N$; omitted in N_{82}^K , नमो नमस्ते दितिजोरदारिणे E^N 13c °चक्र°] conj. ; °शक्र° $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$ 14a °दामने] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K$; °वामने $N_{02}^C E^N$ 14c षडर्धविक्रमे] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; [ष × × × क्रमे N_{94}^C 15b जगद°] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; जगदा° E^N 15c °कैट°] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K$; °कीट° $N_{02}^C E^N$ 18a जलौघ°] $N_{94}^C N_{45}^C E^N$; जलौघ° $N_{02}^C N_{82}^K$ 18b नमस्ते हरमर्दरूपिणे] $N_{45}^C N_{82}^K E^N$; नम × × × × ढरूपिणे N_{94}^C , × × × × × × मर्दरूपिणे N_{02}^C

नमो नमस्ते शशिसूर्यलोचने ॥ २१।१८॥
 नमो नमस्ते उरगारिवाहने
 नमो नमस्ते ऽद्भुतरूपदर्शिने ।
 नमो नमस्ते ऽयुतसूर्यतेजसे
 नमो नमस्ते ऽमृतमन्थनध्रुवे ॥ २१।१९॥
 नमो नमस्ते ऽमरलोकसंस्तुते
 नमो नमस्ते जगमण्डपाश्रये ।
 नमो नमस्ते जगदेकवत्सले
 नमो नमस्ते शिवसर्वदे नमः ॥ २१।२०॥
 क्षमस्व गोविन्द ममापराधम्
 अतीव पृष्टेन दुरात्मनेन ।
 मयेद सर्वं कथितं स्मयेन
 दयां कुरु त्वं त्रिदशेश्वरेण ॥ २१।२१॥
 वैशम्पायन उवाच ।
 स्तोत्रेणानेन संतुष्टः केशवः परवीरहा ।
 प्रत्युवाच महासेनो गिरया निरुपस्पृहा ॥ २१।२२॥
 स्तोत्रेणानेन मे तात तुष्टो ऽस्मि भृशमेजितः ।
 दुर्लभान्यपि त्रैलोक्ये ददामि वरमीप्सितम् ॥ २१।२३॥
 अनेन मां स्तौति निराश्रितेन
 त्वयोक्तवेदार्थमनोहरेण ।
 यावन्ति तत्राक्षरसंख्यमस्ति
 तावन्ति कल्पान्दिवि ते वसन्ति ॥ २१।२४॥
 त्वं चापि मे ब्रूहि वरं यथेष्टं
 त्रैलोक्यराज्यादपि निर्विशङ्कम् ।
 ददामि किं सप्तमहीश्वरत्वम्
 अथार्थराशिं बहुकन्यकां वा ॥ २१।२५॥

20d Cf. Br̥hatkāḷottara (NGMPP B 29/59) f. 87a: ज्ञान 2 शब्द 2 सूक्ष्म 2 शिवसर्वदे ओं नमः शिवाय ।

18c °केतवे] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; °केतने E^N 19c ऽयुत°] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; ऽस्तु च E^N • °तेजसे] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; °ते N_{02}^C 20a ऽमरलोकसंस्तुते] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C$; मरलोकवन्दिते N_{82}^K , मललोकसंस्तुते E^N 20b नमो नमस्ते जगमण्डपाश्रये] $N_{94}^C N_{45}^C E^N$; $\times \times \times \times \times \times \times \times \times$ श्रये] N_{02}^C , omitted in N_{82}^K 20c जगदेक°] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; जगदेक° N_{02}^C • °वत्सले] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; °वत्सरे E^N 21a ममा°] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; मम N_{02}^C 21b °त्मनेन] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; °त्मने N_{45}^C 21c मयेद] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; मयेदं E^N (unmetr.) 21d °शेश्वरेण] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; °शेश्वरेण N_{45}^C 22c केशवः परवीरहा] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; केशवः परवीरहा] N_{02}^C (top of akṣaras lost) 22c प्रत्युवाच] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; प्रत्युवाच] N_{02}^C (top of akṣaras lost) • महासेनो] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; म $\times \times \times$ N_{94}^C 22d गिरया] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; गिरिया N_{02}^C • निरुप°] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; निरुप° E^N 23a मे तात] $N_{94}^C N_{02}^C E^N$; मत्तात N_{45}^C , संतात N_{82}^K 23c त्रैलोक्ये] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; त्रैलोक्य N_{02}^C 24a स्तौति] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; स्तौति N_{02}^C 24d कल्पान्] $N_{94}^C N_{82}^K$; कल्पं $N_{45}^C E^N$, कल्प N_{02}^C 25a त्वं चापि मे ब्रूहि] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; त्वच्च $\times \times \times$ हि N_{94}^C 25b °राज्या°] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C E^N$; °रा° N_{82}^K , °राजा° N_{82}^{Kpc} • °शङ्कम्] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; °शङ्क E^N 25c किं] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; कि N_{45}^C • °त्वम्] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; °त्वम् N_{02}^C

श्रुत्वैव दिव्यं वरमच्युतस्य
 प्रणम्य पादद्वयपङ्कजे तु ।
 विज्ञाय विष्णुं वरदं वरेण्यं
 ? प्रहृ चेतः पुकान्वितो ऽतो ऽब्रवीत् ॥ २१।२६॥
 अनर्थयज्ञ उवाच ।
 न कामये ऽन्यप्रवरं तु देव
 असंशयं बन्धनसारमेकम् ।
 विमुक्तबन्धो भवतः प्रसादाद्
 भवामि गोविन्द रतश्च धर्मे ॥ २१।२७॥
 भगवानुवाच ।
 यथैव चित्तं तव सुप्रसन्नं
 महर्षि देवैरपि नैव दृष्टम् ।
 अकल्मषं दुःखविवर्जितत्वम्
 भवार्णवस्तीर्णमसंशयेन ॥ २१।२८॥
 गच्छाम भो साम्प्रत श्वेतद्वीपम्
 अगम्य देवैरपि दुर्निरीक्ष्यम् ।
 मङ्गक्तिपूतं मनसा प्रयाति
 घोरार्णवे नैव पुनश्चरन्ति ॥ २१।२९॥
 वैशम्पायन उवाच ।
 एवमुक्त्वा हरिस्तत्र करे गृह्य तपोधनम् ।
 ततः सो ऽन्तर्हितस्तत्र तेनैव सह केशवः ॥ २१।३०॥
 एवं हि धर्मस्त्वधिकप्रभावाद्
 गतः स लोकं पुरुषोत्तमस्य ।
 अशेषभूतप्रभावव्ययस्य
 सनातनं शाश्वतमक्षरस्य ॥ २१।३१॥
 त्वमेव भक्तिं कुरु केशवस्य

25d अथार्थराशि] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K$; अथार्थराशि N_{02}^C , अथार्थ राशी E^N • °कन्यकां वा] $N_{82}^K E^N$; °कन्यका
 वा $N_{94}^C N_{02}^C$, °कन्यका \times IN N_{45}^C 26a श्रुत्वैव] E^N ; अनर्थयज्ञ उवाच। श्रुत्वैव $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K$; विगतराग
 उवाच। श्रुत्वैव N_{02}^C 26b °जे तु] $N_{94}^C N_{02}^C E^N$; °हेतु N_{45}^C , °जे तु N_{82}^K 26c omitted in $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$
 26d omitted in $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$ 26 अनर्थयज्ञ उवाच] E^N ; omitted in $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$ 27a अन्यप्रवरं
 तु] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K$; न्यप्रभवन्तु N_{45}^C , अन्य प्रवरं तु E^N 27b असंशयं] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; असंशय E^N
 • °सारमेकम्] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; °सारमे \times N_{94}^C 27c विमुक्तबन्धो] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; $\times \times \times \times \times$ N_{94}^C
 • प्रसादाद्] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; प्रसादाद् E^N 27d रतश्] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; रतश् E^N 28c अकल्मषं]
 E^N ; अकल्मषस्त्वं $N_{94}^C N_{82}^K$ (unmetr.), अकल्मषत्वं N_{45}^C (unmetr.), अकल्मत्वं N_{02}^C (unmetr.) • दुःख°]
 $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; दुः° N_{94}^C 29a गच्छाम भो] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; गच्छामतो E^N • साम्प्रत]
 $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; सम्प्रति E^N 29b दुर्निरीक्ष्यम्] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; दुर्निरीक्ष्य \times N_{94}^C 29c मङ्गक्ति°]
 $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; \times क्ति N_{94}^C • °पूतं] E^N ; °पूत $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$ 29 वैशम्पायन उवाच] $N_{94}^C E^N$;
 omitted in $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$, वैशं उ N_{82}^K 30b गृह्य तपोधनम्] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C E^N$; $\times \times \times \times$ धन] N_{82}^K
 30c सो ऽन्तर्हितस्त°] $N_{94}^C N_{45}^C$; सो न्तर्हितस्त° N_{82}^K , ते न्तर्हितास् त° N_{02}^C , ते कर्हितास्त° E^N
 30d केशवः] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; केशव E^N 31a अधिक°] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K$; अधिकं $N_{02}^C E^N$ 31d सनातनं]
 E^N ; सनातन N_{94}^C (top of akṣaras lost) $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$ • °क्षरस्य] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; $\times \times \times$ N_{94}^C

जनार्दनस्यामितविक्रमस्य ।
 यथा हि तस्यैव द्विजर्षभस्य
 गतिं लभस्व पुरुषोत्तमस्य ॥ २१।३२॥
 किमन्य भूयः कथयामि राजन्
 यदस्ति कौतूहलमन्यशेषम् ।
 पृच्छस्व मां तात यथेप्सितं ते
 भविष्यभूतं भवतो यथेष्टम् ॥ २१।३३॥
 जनमेजय उवाच ।
 कियन्ति कल्पानि गतानि पूर्वम्
 भविष्यकल्पानि कियन्ति विप्र ।
 एकैककल्पं कियदिन्द्रमुक्तम्
 प्रवर्तमानादपि कीर्तयस्व ॥ २१।३४॥
 वैशम्पायन उवाच ।
 परार्धकल्पं गतं पूर्वं राज्यम्
 चतुर्दशैवेन्द्र नरेन्द्रकल्पम् ।
 तथैव मन्वन्तरकल्पमेकम्
 भविष्यकल्पं च परार्धमेव ॥ २१।३५॥
 वराहकल्पः प्रथमो बभूव
 गताश्च मन्वन्तरषट्नरेन्द्राः ।
 चतुर्युगं सप्तति एकयुक्तं
 मन्वन्तरा संख्यमुदाहरन्ति ॥ २१।३६॥
 मन्वन्तराणां च चतुर्दशैव
 कल्पस्य संख्या मुनयो वदन्ति ।
 कल्पायुतश्चाह पितामहस्य
 तथा च रात्रिं प्रवदन्ति तज्ज्ञाः ॥ २१।३७॥
 षड्लक्षकल्पेन तु मासमाहुस्
 तद्वादशा वर्षमुदाहरन्ति ॥ २१।३८॥
 तेनाब्देन परार्धकल्पगुणितं ब्रह्मायुरित्युच्यते

32a त्वमेव] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; ×मेव N_{94}^C 32c हि तस्यैव] $N_{94}^C N_{45}^C E^N$; जितस्यैव N_{02}^C , [हि तस्यैव
 (top of akṣaras lost) N_{82}^K 33a किमन्य भू°] $N_{02}^C E^N$; किमन्यद्भू° $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K$ (unmetr.) 33d यथेष्टम्]
 $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; यथेष्ट N_{02}^C 33 जनमेजय उवाच] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; omitted in N_{82}^{Kac} 34a कियन्ति]
 $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; कियन्त E^N 34c °कल्पं] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; °कल्प $N_{45}^C N_{82}^K$ 34 वैशम्पायन] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$;
 वैशम्पायन N_{45}^C 35c मन्वन्तरकल्पमेकम्] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; मन्वरकल्पमेकम् N_{82}^{Kac} , मन्वन्तरमेककल्पम्
 E^N 35d कल्पं च परार्धमेव] $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; क××××××× N_{94}^C 36a बभूव] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; बभू N_{45}^C
 36b मन्वन्तरषट्नरेन्द्राः] *em.* ; मन्वन्तरषट्नरेन्द्र $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^{Kpc}$, मन्वरषट्नरेन्द्र N_{02}^C , मन्वन्तरषट्नरेन्द्र
 N_{82}^{Kac} , मन्वन्तरषट्नरेन्द्र E^N 36c °युगं] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; °युग° E^N • एकयुक्तं] $N_{94}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$;
 एकमुक्तं N_{45}^C 37 omitted in E^N 37a च] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; तु N_{02}^C 38a लक्षकल्पेन तु मासमाहुस्]
 $N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K E^N$; लक्षक×××××माहुस् N_{94}^C 38b तद्वादशा व°] *corr.* ; तद्वादशा व° $N_{94}^C N_{45}^C$, तद्वादशा
 व° N_{02}^C , तद्वादशाद्भू° N_{82}^K , तद्वादशव° E^N

त्रैलोक्याधिपतिः प्रधानपुरुषो ब्रह्माप्यनित्यः स्मृतः ।
 शेषं भूतचतुर्विधस्य नियतं जीवस्य किं शोच्यते
 तस्मान्नास्ति जगत्सुसारविमलं मुक्ता शिवं शाश्वतम् ॥ २१।३९॥

॥ इति वृषसारसंग्रहे कल्पनिर्णयो नामैकविंशतिमो ऽध्यायः ॥

39a °ब्रह्मेन] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$; °र्धेन E^N 39b °पुरुषो] $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K E^N$; °पुरुषा N_{02}^C 39d °विमलं
 मुक्ता] N_{02}^C ; °विरलं मुक्ता $N_{94}^C N_{45}^C N_{82}^K$, °विरलमुक्ता E^N Colophon: °विंशतिमो] $N_{94}^C N_{45}^C N_{02}^C N_{82}^K$;
 °विंशतितमो E^N